

1767, 3
228
13a

D. CAROLI ANTONII KEVFFEL
HISTORIA
AVCTORITATIS PRVDENTVM
APVD ROMANOS

SECTIO II.

PRAELECTIONIBVS SEMESTRIS HIBERNI
MDCCLXVII.
PROLVSIONIS INSTAR
PRAEMISSA

HELMSTADII

PRODIIT EX TYPOGRAPHEO ACADEMICO
VIDVAE SCHNORRIAE

D. CAROLO ANTONIO KEVETIT
HISTORIA
VICTORITATIS PRUDENTIUM

AD D. KONLAND

SECTIO II

RELLIOTOMI... HIBERNI

MDCCLXXII

INSTITUTIONES

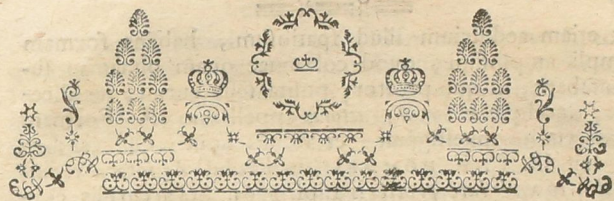
INSTITUTIONES

INSTITUTIONES

INSTITUTIONES

INSTITUTIONES

HISTORIA
AVCTORITATIS PRUDENTVM
A P V D R O M A N O S

SECTIO II.

HISTORIA
AVCTORITATIS FORENSIS
P R V D E N T V M

§. XIII.

DESCRIBITVR FORVM ROMANVM,

Fori appellatione insigniebatur locus in vrbe Roma, in quo ius dicebatur, et hinc ortus loquendi mos, vt, quando proconsules in prouincijs conuentum habebant iuris dicendi caussa, *forum agere* dicerentur. Sub libertate vnicum erat forum, quod cognominatum est Romanum: additum a Jul. Caesare alterum, SVET. *Iul. c. 26*, ab Augusto tertium, ob hominum et iudiciorum multitudinem, quae videbatur, non sufficientibus duobus, etiam tertio indigere, ID. *Aug. c. 29*. Pars fori Romani erat *Comitium*, iuxta curiam, vbi comitia curiata habebantur, et in quo rostra erant, vnde, qui e rostris agebant, in forum et in comitium versus agere poterant. In foro Romano e-

rat etiam aedificium illud spatiosum, habens formam templi amplissimi, quod columnae quam plurimae sustentabant, in quo praetor, posita sella curuli, ius dicebat, quodque *tribunal praetoris* appellatum est. Formam eius erudire inuestigavit, et nitidis figuris delineandam curavit Ill. C. F. HOMMEL, in Proluf. *de forma tribunalis, et maiestate praetoris* Lips. 1763. Sella curulis constabat trabibus tenuibus eburatis, quae loris ita compactae erant, ut sella complicari, et ad sedendum explicari posset. *Commissione ludorum, quibus theatrum Marcelli dedicabat Augustus, euenit ut laxatis sellae curulis compagibus caderet supinus.* SVET. *Aug. c. 43.* Praesto quoque erat in foro apparatus subselliorum, in quibus separatim sederent iudices, accusatores, defensores, testes, auditores. Collocabantur illa in loco, qui causam acturis videbatur commodissimus. *Porcius Latro*, cum ei causa in foro esset oranda, impense petiit ut subsellia in basilicam transferrentur: ita illi coelum nouum fuit, ut omnis eius eloquentia contineri tecto ac parietibus videretur. QVINTIL. *Inst. X, 5.* Pro mercede locata esse, colligitur inde, quod Nero cavit, ut litigatores pro subselliis nullam omnino mercedem darent, praebente aenario gratuita. SVET. *Ner. c. 17.* Turbae recipiendae causa Aurelius quidam subsellia, ad similitudinem theatri construxisse videtur, quae *gradus Aurelii* dicta sunt, et ab accusatoribus complebantur concitatis hominibus. C. C. *pro Cluent. c. 34.* Non longe a gradibus Aureliis pro L. Flacco dicebat Cicero, quod ab accusatore Laelio hic locus atque turba illic confluens quaesita erat *Or. pro Flacco c. 28.* Plura de foro dicenda habent, qui data opera illud describunt.

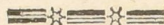
§. XIV.

LATIS LL. XII. TAB. PRUDENTES AFFECTABANT
REGNUM FORENSE OCCULTABANT FASTOS.

Aggressuro mihi historiam auctoritatis forensis pruden-

V

dentum apud Romanos, commodum accidit, ut fautor quidam Illustris benevole mecum communicaret librum IAC. RÆVARDI de auctoritate prudentum, ex cuius proinde fontibus hortulos meos iam irrigare licebit. Ea vero erit tractationis differentia, quod Raevardus tantum de iure civili, prudentum auctoritate inducto, disserit, ego et alia ad urbanam militiam pertinentia persequar. De auctoritate forensi prudentum scribit c. 1. c. Top. c. 17. *Privata iudicia maximarum quidem rerum, in Ictorum mihi videntur esse prudentia. Nam et adsunt multum, et adhibentur in consilio.* Rationes sic inierunt. Diu reluctati erant Consules, senatus, reliquique primores civitatis, quominus rempubl. ex legum praescripto administrare cogerentur. Peruincebat tandem pertinax tribunorum pl. efflagitatio, ut leges XII Tab. scriberentur, et comitiis centuriatis approbatae, tabulisque aeneis incisae in publico proponerentur. Constare sic poterat populo ius, quod de quaque re constitutum erat, sed restabat definiendum, quibus modis ea, quae lege continebantur, in usum forensem deducerentur. Hic rebus suis consulturi prudentes, et regnum forense sibi asserturi, praefiniebant solennitates, formulas, tempora, quibus lege agere fas esset, et quae eo pertinebant, studiose occultabant omnia, ne vulgo innotescerent. Dies profesti distinguebantur a Romanis in fastos, nefastos et intercisos. Fasti dies erant, quibus fari licebat praetori tria verba solennia: Do, Dico, Addico, quibusque proinde lege agi poterat. Nefasti his erant contrarii. Intercisi Deorum hominumque communes erant. Cum hostia caedebatur, fari nefas erat: inter caesa et porrecta fari licebat: rursus cum adolebatur non licebat. MACROB. Saturn. L. I, c. 16. Dierum ratio continebatur fastis pontificum, hinc eos consulere oportebat, qui actione experiri vellent. c. 1. c. pro Mur. c. 11.

COMPONEBANT ACTIONES LEGIS, ET FORMVLAS

SOLENNES.

Regni forensis stabiliendi gratia, mox latis LL. XII Tab. prudentes componebant actiones legis, hoc est formulas quibus inter se disceptarent, qui apud magistratus in iure experiri vellent. Ne populus provt vellet actiones institueret, eas certas solennesque esse volebant, L. 2, §. 6 de O. I. Certas ad numerum, solennes ad formulam et verba, interprete CVIAC. ad l. c. Diciente formula, deerat facultas in iure experiendi, hinc, vulgatis a Flauio legis actionibus et deficientibus quibusdam agendi generibus, Sext. Aelius alias interim compositas actiones populo dedit, quarum complexus appellatus est Ius Aelianum. L. 2, §. 7. de O. I. Necessitas illa formularum tam altas radices egerat, vt ne triumuii quidem victoriarum suarum beneficia, absque formulae conceptione in alios transferre posse sibi viderentur. Notauit hoc inter libere facta VAL. MAX. L. 6, c. 2, n. 12. A. Caesellius, vel potius Cascellius, *vir iuris ciuilibus scientia clarus, quam periculose contumax!* Nullius enim aut gratia aut auctoritate compelli potuit, vt de aliqua earum rerum, quas triumuiui dederant, formulam componeret. Scribenda etiam erat a ICTIS formula, quando ex contractibus innominatis praescriptis verbis agebatur. HEINECC. Ant. Rom. L. 4, Tit. 6, §. 32. Ceterum in conceptione actionum multae erant quaestiones: an *huic*, an *cum hoc*, an *hac lege*, an *apud hunc*, an *hoc tempore* liceret agere? in quibus, si quis erraret formula cadebat. QVINTIL. Instit. L. 3. c. 6. quod ipsum confirmans CIC. de Invent. II, 19. ita, inquit, *ius ciuile habemus constitutum, vt causa cadat is, qui non quemadmodum oportet egerit.*

§. XVI.

ACTIONVM LEGIS ET FORMVLARVM PROVENTVS
NON EXIGVVS.

Actiones legis compositaerant vt secundum formam in illis praescriptam quisque ius suum persequeretur in iudicio, et singulis accommodabatur certa formula, vnde vtrorumque non exiguus fuit proventus. Quot enim modis ius alicui competere poterat in rem vel in personam, siue ex contractu siue ex maleficio, tot componendae erant actionum formulae. Actiones ipsas, ad ius persequendum compositas, compilauit Tribonianus in *Tit. I. de Act.* earum formulae et solennitates ex antiquitarum scriptoribus petendae sunt. Qui rem petebat tanquam suam, eam vindicare dicebatur, et vindicationem praecedebat lis de vindiciis, hoc est possessione. Si quis serui possessionem peteret, formula vindiciarum erat: *Hunc hominem ex iure Quiritium meum esse aio, eiusque vindicias mihi dari postulo.* Fundi vero vindicandi formula erat: *Fundus, qui est in agro qui Sabinus vocatur, meus est; cum ego ex iure Quiritium meum esse aio. Inde ibi ego te ex iure manum consortum voco.* Constituto possessore, lis de dominio ita intendebatur, vt petitor prius quaereret: *Quando te in iure conspicio, postulo anne sis auctor?* Affirmante reo, sequebatur vindicatio: *Quando ais neque negas te auctorem esse, hunc fundum ex iure Quiritium meum esse aio.* Qui a persona certam praestationem postulabat, *condicere* dicebatur prisca lingua, et prout quis ex contractu vel ex maleficio obligatus erat, proditae erant diuersae actionum formulae. *Expressae sunt inquit c. i. c. pro Rosc. Com. c. 8, ex vniuscuiusque damno, dolore, incommodo, calamitate, iniuria, publicae a Praetore formulae, ad quas priuata lis accommodatur.* In proclui foret prolixius haec persequi, et plurium actionum formulas adscribere, sed haec speciminis loco sufficiant.

§. XXII.

IURISPRUDENTIA VETVS FORMVLARIA.

Non satis auctoritati suae prospexisse sibi videbantur prudentes, adstringendo actiones legis certis formulis ac ritibus, dilatabant fines regni forensis, et negotia quaedam priuata certis solennibusque formulis ac ritibus peragenda sciscebant, si firmitatem habere deberent. Actus de quibus ita constituerunt, dicuntur *legitimi*, ad eosque pertinent non solum mancipatio, acceptilatio, hereditatis aditio, serui optio et datio tutoris, a Papiniano in *L. 77. D. de R. I.* a reliquis discreti, quod sua natura conditionem et diem reiiciunt, sed etiam actus voluntariae iurisdictionis, emancipatio, manumissio, adoptio, et quae sunt in eodem genere. Praeter haec haecenus adducta, adeo late patebat apud Romanos verborum et formularum religiosa solennitas, vt vere dicat BRISSON. *de form. et solenn. P. R. verbis init. L. 1.* nullam vitae partem, neque publicis neque priuatis, neque forensibus neque domesticis in rebus, formulis vacasse. Quod vetus iurisprudencia Romana, publica aequae ac priuata, tota propemodum fuit formularia, in disceptationem vocatum est, vtrum laude dignius sit, an vituperio? HEINECC. *Orat. Inaug. de iurispr. vet. Rom. formul.* contendit, conceptiones illas verborum et solennitates a viris prudentissimis, sapienti consilio, magnoque reipublicae bono inuentas et excogitatas esse: illis enim primo tribuit, quod certum atque exploratum haberi potuerit, negotia serio atque ex animi sententia fuisse contracta: deinde, quod ope rituum leges decemuirales ad plura negotia ciuilia explicanda traducere contigerit, nec opus fuerit nouas subinde leges ferre ad populum: denique generatim obseruat, nusquam disceptationes forenses minus diuturnas fuisse, quam vbi omnia in iudiciis solenniter atque ex formula et dici et fieri oportuit. Non negat

negat optimates formularum apparatu abufos esse ad ciues opprimendos, fed hoc hominum vitium fuiffe monet, non formularum.

§. XVIII.

PRVDENTES IN BONAE FIDEI IVDICIIS
PARATI FVERVNT.

Inter formulas iudiciorum priuatorum confultiffime a prudentibus excogitatae funt iudicia bonae fidei, de quibus prolixè differt RAEVARD. *de auct. prud. c. 3. fqq.* Erant autem iudiciorum bonae fidei tres formulae, vna, quae contractibus accommodatur his verbis: *Ex bona fide*; altera, quae in fiduciis vfurpabatur ad hunc modum: *Vt inter bonos bene agier oportet, et fine frauditione*; tertia rei vxoriae propria: *Quantum aequius melius*. Vis harum formularum erat, vt nihil agi dolose aut malitiose poffet, et latiffima iudici daretur potestas ftatuendi, quid quemque cuique praeflare oporteret. Quae partes ICtorum fuerint in his iudiciis, declarat CIC. *Topic. c. 17. In omnibus iis iudiciis in quibus ex fide bona eft additum: vbi vero etiam, vt inter bonos bene agier: imprimisque in arbitrio rei vxoriae, in quo eft: quid aequius melius, parati effe debent. Illi enim dolum malum, illi fidem bonam, illi aequum bonum, illi quid focium focio, quid cum qui negotia aliena curaffet, ei cuius ea negotia fuiffent; quid eum qui mandaffet, eum cui mandatum effet, alterum alteri praeflare oporteret; quid virum vxori, quid vxorem viro, tradiderunt.* Prae aliis celebratiffima eft C. Aquilii Galli prudentia, quod formulam de dolo malo euerriculum omnium malitiarum, excogitauit. Et his quidem modis regnum forenfe a prudentibus quaefitum eft.

§. XIX.

PRVDENTES CONSVLEBANTVR DOMI SVAE.

Eo loco cum effent negotia ciuilia, vt fine interuentu prudentum explicari non poffent, frequens inde eos

B

con-

consultendi enata est necessitas. Non fiebat id sine formula, venia enim prius rogabatur his verbis: *Licet consultare?* quod ex *Orat. pro Muraen. c. 13.* intelligitur. Consultebantur autem partim domi suae in folio sedentes, partim in foro ambulantes. Non recusare se, dicit Marcus apud c. c. *de Leg. 1, 3, quo minus more patrio, sedens in folio, consulentibus respondeat.* Scipioni Naficae publice domus in sacra via data est, quo facilius consuli possit. *L. 2, §. 37 de O. I.* Adibantur domus Ictorum a consultoribus summo mane. *Vigilas tu de nocte,* inquit c. c. *pro Mur. c. 9. ad Seru. Sulpicium verba dirigens, ut tuis consultoribus respondeas. Te galloꝝ cantus exsuscitat.* Et HORAT. *Serm. I, 1. v. 9, 10.*

*Agricolam laudat iuris legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.*

Consultoribus ita respondebant aliqui, ut eadem opera discendi cupidos erudirent, et inde rationem reddidit c. c. *in Orat. c. 42,* cur ius civile docere semper pulchrum fuerit, ad oratoriam autem institutionem nulli se contulerint. *Respondentes audire sit erat, ut ii, qui docerent, nullum sibi ad eam rem tempus ipsi seponerent, sed eodem tempore et discantibus satisfacerent et consulentibus.* Faciebat id nominatim Q. Scaeuola, qui, quamquam nemini se ad docendum dabat, tamen, consulentibus respondendo, studiosos audiendi docebat. *in Bruto c. 89.*

§. XX.

CONSILIUM SUI FACIEBANT IN FORO.

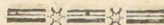
Ne in ipso actu rerum deesset consultendi occasio, Icti in forum se conferebant, et ambulando significabant consultare licere. Faciebant hoc etiam viri in magna auctoritate constituti. Coepit forte mos ille a Sexto Aelio, a quo ius Aelianum profectum. Dicit Crassus apud c. c. *de Orat. III, 33. Meminerant pater et focer meus Sex. Aelium, Man. vero Manilium nos etiam vidimus transuerso ambulantiem foro; quod erat insigne, cum, qui id faceret, face-*

faceve ciuibus omnibus consilii sui copiam: ad quos olim et ita ambulantes, et in solio sedentes domi adibat. Quando vindictiae postulabantur, praetori quoque carmen compositum erat: istam viam dico, inite viam. Praesto erat sapiens, qui inire viam doceret. Dicente praetore: redite viam, eodem duce redibant. c. i. c. pro Mur. c. 12. Adeo habebant prudentes quod in foro agerent. Aggregarunt se illis aliqui, scientiam iuris iactanter prae se ferentes, sed ea destituti, quos reprehendit c. i. c. de Orat. l. 40. dicens: Iura suae ciuitatis ignorantem, erectum et celsum, alacri et prompto ore ac vultu, huc atque illic intuentem, vagari magna cum caterua toto foro, praesidium clientibus, atque operi amicis, et prope cunctis ciuibus lucem ingenii et consilii sui porrigentem atque tendentem, nonne inprimis flagitiosum putandum est?

§. XXI.

PRUDENTES PERITI ERANT AD AGENDVM.

Ad negotia forensia pertinebat, vt prudentes periti essent ad agendum, hoc est, ad ostendendum viam ac rationem, qua quisque in iudicio perfequeretur, quod sibi debebatur. Actoris enim erat edere actionem, qua experiri veller, eaque in re multa cautione opus fuisse supra dictum est, vnde formularum concipiendarum gratia adeundi erant prudentes, quos ipsos de actione constituenda, quae speciei propositae congrua esset, nonnumquam disceptasse legimus. Exempla occurrunt in L. 16. 17, 20, 22 et 24 D. de praescript. verb. alibique. Ne periclitaretur actor ineptam actionem proponendo, peculiaries inuenerunt actiones. Sic nata est actio de aestimato. Cum enim dubitarum esset, vtrum ex vendito esset actio, an ex locato, an ex conducto, an mandati, melius visum est hanc actionem proponi L. 1. D. de aestim. Sic etiam cessantibus vulgaribus actionibus, cum proprium nomen inuenire non poterant, descendebant ad actiones

quae in factum appellabantur, praescriptisque verbis, ad easque necesse erat confugere, quoties contractus existebant, quorum appellationes nullae iure civili proditae essent. *L. 1, 2, 3 D. de praesc. verb.* Eueniebat etiam ut incertum esset, quae potius actio compereret, de quo casu dicit VLP. in *L. 1. §. 4. D. quod legat.* Quoties incertum est, quae potius actio teneat, duas dicimus, protestati ex altera nos velle consequi quod nos contingit. vid. pluribus BRISSON. *de Formul. L. 5, pag. 431. edit. Paris.*

§. XXII.

PERITI ERANT AD SCRIBENDVM.

Muneri agendi cohaerebat ut prudentes periti essent ad scribendum, hoc est, ad componendum stipulationes, rerumque contrahendarum, testamentorumque formulas. Stipulationes constabant interrogatione et responsione congrua. Ne itaque errarent contrahentes, stipulationum formulas prudentes componebant, ex eorumque consilio et auctoritate stipulationes restipulationesque fiebant. Ita enim *cic. de Leg. I, 4.* Quo me vocas? aut quid hortaris? *ut stipulationum et iudiciorum formulas componam?* et de restipulatione *Or. pro Rosc. Com. c. 13.* Quis est huius restipulationis scriptor? testis? arbiter? Quaecunque porro negotia priuata solennitatibus adstricta erant, eo ipso erant talia, ut ICI ad formulas solennes concipiendas adhiberentur. Inprimis vero ad conficiendas testamentorum tabulas ICI adhiberi. Hinc Crasus dixit Scaeuolae: *Si nullum erit testamentum recte factum, nisi quod tu scripseris, omnes ad te ciues cum tabulis veniemus, omnium testamenta tu scribes vnus.* *cic. de Orat. II, 6.* Exemplum tamen testamenti, absque ICI consilio scripti est in *L. 88. §. 17. D. de Legat. 2.* Add. BRISSON. *de Form. L. 7, pag. 656.*

§. XXIII.

§. XXIII.

PERITI QUOQUE AD CAVENDVM.

Ad ICtorum munus porro pertinebat vt periti essent ad cauendum, seu ad praeueniendum fraudes, quae in contrahendo committi poterant. Erant enim cautiones remedia, quibus ICTi clientes suos, illis in rebus, quibus vitae societas continetur, aduersus dolos et circumscriptiones aliorum securos praestabant. *EV. OTTO in Papin. c. 10 §. 8.* Maxima in auctoritate erat C. Aquil. Gallus, quod eius prudentiam populus Romanus in cauendo, non in decipiendo perspexerat, quodque iuris ciuilibus rationem nunquam ab aequitate seiungebat. *c. c. pro Caccina cap. 28.* Peritia cauendi est pars iurisprudentiae maxime practica, et eo magis necessaria, quo planiorem praxis forensis ad cauillationes viam sternit. *Nos, inquit PLIN. L. 2, Ep. 3, n. 5, qui in foro verisque litibus terimur, multum malitiae, quamuis nolimus, addiscimus.* Cautionum veterum vestigia, per pandectarum corpus dispersa supersunt, et librum singularem cautionum scripsit HERENN. MODESTINVS sub titulo *Heuematicorum*, quem titulum lepidam festiuitatem inscriptionis vocat MERILLIVS *L. 7. Obs. c. 34.*

§. XXIV.

ICTI IVDICES ET ASSESSORES.

Caussae in iudicium deductae, dirimendae erant ex praescriptis legum, hinc eos, qui iudices sedere vellent, peritos esse oportebat legum, et consuetudinis eius, qua priuati in ciuitate vterentur. Vt eo minus periculi esset ne impetite iudicarent, adiungebant sibi iurisperitos iudicii locos, ex quorum consilio statuerent. Est apud *GELL. XII, 13. Cur hoc me potius rogas, quam ex istis aliquem peritis studiosisque iuris, quos adhibere in consilium iudicaturt soletis?* Et *PLIN. L. 1, Ep. 20. Frequenter egi, frequenter iudicauit, frequenter in consilio iur.* Praetori pro

tribunali cognoscenti in consilio erant decem viri, quinque equites, totidemque senatores, legum periti, cum quibus causa cognita in consilium secedebat, et ex eorum sententia pronunciabatur. Assessores hi iidem erant cum Decemviris stitibus iudicandis, qui Centumviris praeerant, et ad illos pertinere *Tit. D. de off. assessorum*. assentiendum est III. HOMMEL. *de form. tribunal. §. 8.* dissentientibus licet aliis. Etiam iudices dati unum aut plures sibi adiungebant legum peritos. In causa Quinctii iudex datus a praetore C. Aquilius, tres iuris peritos, L. Lucullum, P. Quinctilium et M. Marcellum in consilium advocavit. In causa Q. Roscii Com. egit Cicero apud C. Pisonem, iudicem a praetore datum, Pisoni autem M. Perpenna in consilio adfuit. Iudices iurabant se ex animi sententia et lege iudicatuuros, erant igitur legum periti, nec male iudicando litem fecissent suam, nisi eos oportuisset legum esse peritos. Assessorum imprudentia si ius aliter dictum esset quam oportebat, non officiebat hoc magistratui, sed assessoribus. *L. 2. D. quod quisque iur.*

§. XXV.

ICTI ADVOCATI.

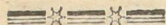
Erant qui pro se postulare non poterant, vel ob aetatem, vel ob casum; de his agebat praetor in edicto: *si non habebunt advocatum, ego dabo. L. 1. §. 4. D. de postul.* Erant etiam qui subtilitates iuris parum intelligebant, aut alias ob causas defensione aliorum egebant. Non committebant prudentes, ut sua destituerentur ope. Qui defendebat alterum in iudicio, si aut ius suggerebat, aut praesentiam suam commodabat amico, advocatus, si negotium suscipiebat, procurator dicebatur. Quo loco apud Romanos fuerint qui in causis forensibus aderant, docet c. c. *de Offic. II. 19.* *In iure cauere, consilio iuvare, atque hoc scientiae genere prodesse quam plurimis, vehementer et ad opera augendas pertinet, et ad gratiam.* Ad tempora

pora sequentia si progredimur, obseruare licebit, quo turbator fuit status ciuitatis post mutatam reip. formam, quo maior facta est iuris ciuiliis, legum, iudiciorumque mutatio sub Imp. eo latiore aduocationibus patefactum esse campum. Monebatur Claudius apud *TAC. Ann. XI, 7*; Cogitaret plebem quae toga enitesceret, hoc est, interprete *GRONOV. ad l. c.* meminisset plebeios magnam partem causidicina in lucem se proferre. Plenus hoc contigit post ciuitatem orbi Rom. datam. Coepit tunc in quoquo foro esse certum corpus, seu matricula aduocatorum, magnae fuere eorum praerogatiuae, facile honores quaesierunt praeclaros, quare passim eo multi conuolauerunt ceu ad seminarium dignitatum, quod utique dixit *Valentinianus Nou. de postulando* vid. *GOTHOFR. ad L. 77 et 188 C. Theod. de Decur. L. XII, Tit. 1.* Prae ceteris dignatione ac priuilegiis ita eminebat aduocatus fisci, ut eius munus ingressus, et quasi primordium honorum haberetur. *EV. OTTO in Papin. c. 14, §. 1.*

§. XXVI.

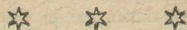
ICTI HASTAS MINISTRABANT ORATORIBVS.

Iurisprudentia et ars dicendi ita sibi affines erant in rep. Romana ut in iure civili satis illi arti facere non posset, qui dicendi copiam non assumisset, et causas agere non posset, nisi qui ius civile didicisset, quod pluribus persequitur *QVINTIL. L. 12 c. 3*, hinc inuenimus ICTOS disertissimos, et oratores iuris callentissimos, certumque habebatur, iis, qui perfecti oratores esse vellent, iuris ciuiliis cognitionem esse necessariam. Fuere tamen alii, qui iurisprudentiam ab eloquentia seungebant. De Curione oratore refert *CIC. in Bruto c. 59*. *Non publicum ius, non priuatum et civile cognouerat. quamquam id quidem fuit etiam in aliis, et magnis quidem oratoribus, quos parum his instructos artibus vidimus.* Et de aetate, qua ipse animos hominum ad se dicendi nouitate conuerterat, loquens *c. 93*, *neminem fuisse ait, qui ius civile didicisset, rem ad priuatas causas, et ad oratoris prudentiam maxime necessariam.* Quia tamen in rebus priuatarum causis atque iudiciis depromenda saepe oratio erat ex iure ciuili, oratores illi, iuris ac legum imperiti, ad ICTORUM fugiebant *pru-*

prudentiam, et ab illis *amentatas hasas*, ut loquitur *etc. de Orat. I. 57.* sibi ministrari curabant, quas oratoris lacertis viribusque torquerent. Apud Graecos, ut idem refert *c. 45.* infirmi homines, mercedula conducti, qui pragmatici vocabantur, ministros se praebuerunt in iudiciis oratoribus; apud Romanos contra amplissimi et clarissimi viri iura docuerant oratores, sicque perfecerunt, ut in respondendo iure auctoritate plus etiam quam ipso ingenio valerent.

Delineavi haec historiam auctoritatis forensis prudentum apud Romanos, ut continuarem laborem coeptum, et ut serua-rem institutum praefandi praelectionibus a me habendis, quarum intuitu rationes ita subluxi. Quo tempore doctrina iuris in schola Occidentis introducebatur, mox incipiebant studii huius duae esse positiones, Ciuile et Canonicum, et vtrumque ius in foris eam accipiebat auctoritatem, ut hodiernum vtriusque cognitio ad causarum decisionem sit necessaria. Postquam igitur elapso sen-
sistri doctrinam pandectarum exposui, nunc me accingam ad Ius Canonicum tradendum, idque facio eo alacriore animo, quod perseuerans industria atque assiduitas lectissimorum Dominorum Commilitonum, quibus interesse meis praelectionibus placuit, ad bene sperandum de vltioribus meis conatibus, quasi signum aliquod fuffulit. Ut vero ducem sequar, cuius spectata eruditio et fama institutum meum reddat commendatius, quique genuinum systema Iuris Ecclesiastici luculenter stabiliiuit, explicabo Illustris GEORG. LVD. BOEHMÉRI, Antecessoris Goettingensis, *Principia Iuris Canonici speciatim Ecclesiastici publici et privati*, quod per Germaniam obtinet, daboque operam, ut vltissimi iuris praecpta solide explicata proponam. Praeterea totius legitimae scientiae elementa, secundum ordinem *Institutionum* ab HEINECCIO descripta interpretabor, et in gratiam eorum, qui memoriae omnia altius infingere cupiunt, *examinatorium* addam. *Iuris naturalis* scientiam ductu *Institutionum* Cl. ACHENWALLII ita illustrabo, ut simul perspiciatur veritas moniti Vlpiani: ius ciuile neque in totum a naturali vel gentium recedere, nec per omnia ei seruire. Vos, gente pariter ac mente generosi Domini Commilitones, ita velim statuatis, me et commodorum Vestrorum promouendorum esse studiosissimum, et fauoris Vestri obtinendi cupidissimum. Scrib. Helmftadii
d. xxx Sept. MDCCXXVII.

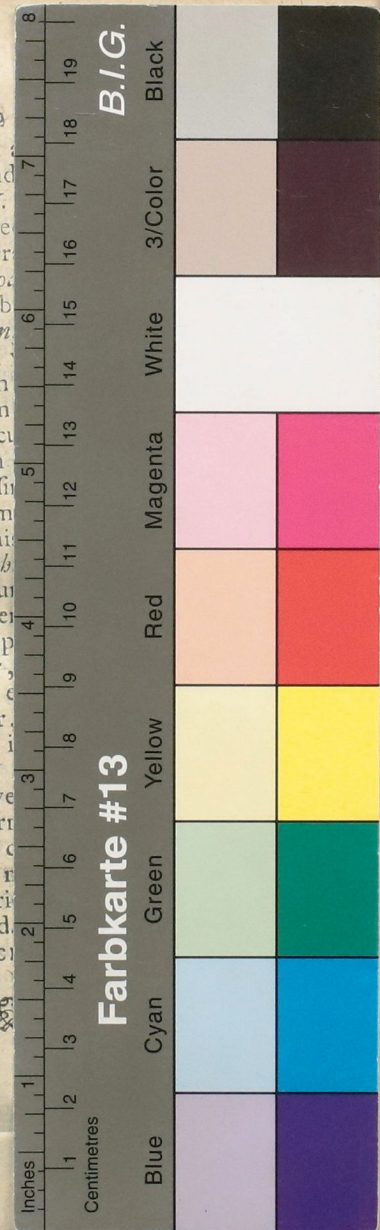
ULB Halle
005 350 883

3

VDIP

1767, 3
~~228~~
13a

D. CAROLI ANTONII KEVFFEL
HISTORIA
AVCTORITATIS PRVDENTVM

APVD ROMANOS

SECTIO II.

PRAELECTIONIBVS SEMESTRIS HIBERNI

MDCCLXVII.

PROLVSIONIS INSTAR

PRAEMISSA

HELMSTADII

PRODIIT EX TYPOGRAPHEO ACADEMICO

VIDVAE SCHNORRIAE